

Lausunto luonnonsuojelun perustamisesta ja kaavailuista rauhoitusmääräyksistä

KH 19.02.2024 § 37
54/00.01.03.00/2024

Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus valmistelee luonnonsuojelun perustamista Tuusniemen kunnan Juojärven kylässä sijaitsevalle tilalle Riutta, kiinteistötunnus 857-403-4-14. Suojelun pinta-ala on noin 1,8 ha. Kyseessä on kaksi erillistä palstaa Juojärvellä Horkka-saaressa. Puusto on nuorta koivu-haapa-lepikkoa lehtomaisella kankaalla ja lehdossa. Kiinteistön omistajana on Holopainen Tauno Kustaa kuolinpesä.

Luonnonsuojelulain 47 §:n 2 momentin mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi ilman maanomistajan hakemusta tai suostumusta päätöksellään perustaa luonnonsuojelun sellaisen yksityisen alueen, joka sisältyy valtioneuvoston hyväksymään luonnonsuojeluohjelmaan tai jonka suojelu on valtioneuvoston Natura 2000-verkoston toteuttamista koskevan periaatepäätöksen mukaan toteutettava tässä laissa säädetysti.

Suojelukohde

Suojeluohjelma ja kohde: Rantojensuojeluohjelman kohde Juojärven saaristot sekä Natura 2000-verkostoehdotuksen kohde F10600031 Juojärven saaristo luonnonsuojelulla toteutettava alue. Oikeusvaikutteiseen yleiskaavaan (857 Y 941) suojeluvaraus SL. Valtioneuvosto on tehnyt 20.8.1998 päätöksen yhteisön (nykyään Euroopan unioni) Natura 2000-verkoston Suomen ehdotuksen hyväksymisestä.

Alueen kuvaus

Juojärven saaristo on edustava ja varsin luonnontilainen saaristokokonaisuus Kallaveden reitillä. Alueen kallioperä on vaihteleva, migmatiitti, kiilleliuske ja kiillegneissi hallitsevat pääosaa alueesta. Vaihtelevan paksuinen moreenikerros peittää saaristoja, tavanomaisimmat rannat ovat kivikkoa ja myös kalliorantoja esiintyy. Juojärven vedenlaatu on hyvä ja vesi on kirkasta. Hyvä happitilanne ja alhaiset ravinnepitoisuudet osoittavat, ettei alueelle kohdistu kovin suurta kuormitusta.

Juojärvi on tyypillinen ruokojärvi. Saariston rannat ovat vesikasvillisuudeltaan suhteellisen niukkoja, ja ruovikot laajenevat ainoastaan salmissa ja suojaisissa lahdissa. Saaristojen metsät ovat varsin vaihtelevia. Tuoreet kankaat ovat tavallisia, mutta myös kuivahkot mäntykankaat ja kalliosaarten kalliokasvillisuusalueet ovat yleisiä. Tyypillistä on myös metsien lehtipuuvaltaisuus. Monilla saarilla ja mannerrannoilla esiintyy pienialaisia soita, lähinnä puronvarsikorpia ja kallionotkoihin syntyneitä rämeitä.

Eläimistöltään Juojärvi on tyypillinen selkävesi, ja selkävesilinnusto on alueella edustava.

Alueen luonne ja merkitys

Edustava ja varsin luonnontilainen saaristokokonaisuus, luonnonmetsiä. Edustava selkävesilinnusto, mm. vahva selkälökkikanta. Juojärven säännöstely ja järven lasku-uoman rakentaminen ovat heikentäneet

Juojärven kalastoa. Alueen rantaluonnon pahin uhkatekijä on loma-asutus, jota toistaiseksi on kuitenkin vain vähän.

Lisäksi suojelussa painotetaan seuraavia tavoitteita.

- Alueella vallitseva luontotyyppien ja lajien sekä niiden elinympäristöjen tila säilytetään turvaamalla luonnon omien prosessien mukainen kehitys.

- Alueella valitseva luontotyyppien, lajien ja niiden elinympäristöjen tila säilytetään alueen käyttöä ohjaamalla.

Luonnollisuutensa ja laajuutensa vuoksi maakunnan arvokkaimpia vesiluonnon kokonaisuuksia. Linnustoltaan arvokas kohde. Myös kalataloudellista arvoa.

Alueen suojelun perusteet

Kyseessä olevan kiinteistön aluetta on määrätty suojelualueeksi liitteenä olevan kartan mukaan.

Alueen suojelun toteuttamisesta on neuvoteltu, mutta vapaaehtoiseen ratkaisuun ei ole päästy kuin toisen osapuolen kanssa.

Luonnonsuojelualueen perustamispäätöksellä alueelle asettavilla rauhoitusmääräyksillä ei tiukenneta alkuperäisen Natura-ohjelman tavoitteita. Alue kuuluu Natura 200-verkoston sisältyvään Natura 2000-verkostoehdotuksen kohde FI0600031 Juojärven saaristo luonnonsuojelulla toteutettavana alueen. Oikeusvaikutteisessa yleiskaavassa (857 Y 941) alue on merkitty suojeluvaraukseksi SL. Alueella ei ole rakennusoikeutta.

Rauhoittamisen tarkoituksena on metsäluonnon ja rantojen suojelu säilyttämällä alue luonnontilaisena.

Edellä mainittujen seikkojen nojalla elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus katsoo, että luonnonsuojelulain 43 §:n mukaiset edellytykset luonnonsuojelualueen perustamiselle ovat olemassa ja harkitsee luonnonsuojelulain 53 § 2 momentin mukaista luonnonsuojelualueen perustamista ilman maanomistajan suostumusta. Alueen suojelutavoitteet eivät edellytä alueen hankkimista valtion omistukseen.

Esitys alueen rauhoitusmääräyksiksi

Natura-suojeluohjelman mukaiset rauhoitusmääräykset:

Asetettavat käyttörajoitukset

I Yleiset rajoitukset

Alueella on kielletty:

- metsän hakkaaminen ja puuston vahingoittaminen sekä muu kasvien ja kasvinosien ottaminen ja vahingoittaminen
- selkärankaisten eläinten tappaminen, pyydystäminen, hätyyttäminen ja pesien vahingoittaminen ja sekä selkärangattomien eläinten pyydystäminen keräämistä varten
- ojien kaivaminen, vesien perkaaminen ja patoaminen
- turpeen nostaminen sekä kaikenlainen muu maa- ja kallioperän vahingoittaminen ja sen aineiden ottaminen
- rakennusten, laitteiden, teiden ja polkujen rakentaminen
- tulenteko, telttailu ja muu leiriytyminen
- moottoriajoneuvolla liikkuminen

- samoin kaikenlainen muu toiminta, joka saattaa muuttaa alueen maisemakuvaa tai vaikuttaa epäedullisesti kasvillisuuden ja eläimistön säilymiseen

II Sallitut toimenpiteet

Edellä olevien määräysten estämättä on sallittu:

- marjojen ja hyötysienien kerääminen
- metsästys voimassa olevan lainsäädännön mukaan
- vieraslajiasetuksen mukaisen kasvilajin tai ELY-keskuksen haitalliseksi toteaman kasvilajin poistaminen

III Poikkeuslupa

Luonnonsuojelulain mukaan elinkeino-, -liikenne- ja ympäristökeskus voi yksittäistapauksessa myöntää poikkeuksen luonnonsuojelualuetta koskevista rauhoitusmääräyksistä, jos poikkeaminen ei vaaranna alueen perustamistarkoituksia ja on tarpeen alueen hoidon, käytön tai tutkimuksen kannalta.

IV Hoito ja käyttösuunnitelma

Alueelle voidaan tarvittaessa laatia hoito- ja käyttösuunnitelma, jonka maanomistaja ja Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus yhdessä hyväksyvät. Tässä sovitut rauhoitusmääräykset eivät ole esteenä hyväksytyyn hoito- ja käyttösuunnitelman mukaisten töiden toteuttamiselle.

Korvaukset

Valtion korvausvelvollisuudesta on säädökset luonnonsuojelulain 111-113 §:ssä. Jos perustamispäätöksestä aiheutuu maanomistajalle merkityksellistä haittaa, on valtio maanomistajan niin vaatiessa velvollinen korvaamaan haitan.

Jos korvauksesta ei voida sopia, maanomistaja voi hakea toimitusta korvauksen määrittämiseksi Maanmittauslaitokselta.

Lausuntopyyntöön peruste

Ennen luonnonsuojelun alueen perustamispäätöstä on luonnonsuojelulain 53 § 2 momentin mukaan maanomistajalle ja kiinteistön sijaintipaikan kunnalle varattavatilaisuus tulla kuulluksi asian suhteen. Asia voidaan ratkaista, vaikka lausuntoa ei olisi annettu.

Tuusniemen kunnan kunnanhallitus esittää lausuntonaan seuraavaa:

Luonnonsuojelun alueeksi suunniteltu kiinteistön alue sijoittuu jo vanhaan Juojärven rantaosayleiskaavaan merkitylle Natura-alueelle. Tuusniemen kunnanvaltuusto on hyväksynyt Juojärven rantaosayleiskaavan päivityksen 24.10.2022 § 53. Päivityksen yhteydessä on käyty läpi Natura 2000 -ohjelmaan sisältyvät alueet luonnonsuojelukohteet sekä suojeluvaraukset yms. Hyväksyessään rantaosayleiskaavan päivityksen kunnanvaltuusto on hyväksynyt myös kyseiset suojeluvaraukset.

Kunnanhallituksella ei ole huomautettavaa koskien Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa valmistettava luonnonsuojelun alueen perustamista Tuusniemen kunnan Juojärven kylässä sijaitsevalle tilalle Riutta, kiinteistötunnus 857-403-4-14. Suojelun alueen pinta-ala on noin 1,8 ha. Kyseessä on kaksi erillistä palstaa Juojärvellä Horkka-saarella.

Valmistelija	Tekninen johtaja Paula Rissanen, puh. 0408206928
Kj:n päätösehdotus	Kunnanhallitus päättää antaa asiassa esittelytekstin mukaisen lausunnon.
Päätös	Kunnanhallitus hyväksyi päätösehdotuksen.